

**WYPEŁNIA ZDAJĄCY**

**KOD**

--	--	--

**PESEL**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**Miejsce na naklejkę.**

Sprawdź, czy kod na naklejce to

**E-200.**

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

**EGZAMIN MATURALNY  
JĘZYK POLSKI – POZIOM PODSTAWOWY**

**1**

**TEST DIAGNOSTYCZNY**

TERMIN: **marzec 2021 r.**

CZAS PRACY: **do 200 minut**

(łącznie na napisanie testu i wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA TEST: **20**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ  
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania  
zasad oceniania.

**Instrukcja dla zdającego**

1. Upewnij się, że otrzymałaś/otrzymałeś dwa arkusze egzaminacyjne, oznaczone **1** i **2** – jeden z testem, drugi z wypracowaniem.
2. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny z testem zawiera 15 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.



EPOP-P1-**200**-2103

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

### **Tekst do zadań 1.–7.**

Magdalena Goetz

#### ***Co nam daje czytanie książek?***

Badania naukowe wskazują, że czytając, dosłownie ćwiczymy nasz mózg. Współczesna wiedza pozwala z całym przekonaniem stwierdzić, że ciągła stymulacja mózgu do pracy pobudza jego rozwój. Kiedyś uważano, że człowiek przychodzi na świat z „gotowym” mózgiem i jeśli coś się w nim zmienia, to najwyżej to, że komórki nerwowe obumierają i jest ich coraz mniej. Dziś wiemy, że przez całe nasze życie mogą tworzyć się w naszych mózgach nowe komórki nerwowe. Tego odkrycia dokonano w ostatniej dekadzie XX wieku, która była przełomowa dla neurobiologii<sup>1</sup> i z tego powodu została okrzyknięta „dekadą mózgu”.

Czytanie jest dla naszych mózgów trudnym zadaniem. Spróbujmy przypomnieć sobie czasy żmudnej nauki czytania w dzieciństwie, trudu poznawania liter, składania ich w sylaby i układania sylab w słowa. Człowiek potrzebuje czasu liczonego w latach i codziennych ćwiczeń (i to w okresie swoich największych zdolności uczenia się, czyli w dzieciństwie!), by w miarę biegle opanować tę umiejętność. Później, by się ona nie osłabiła, musi nadal ćwiczyć (praktykując choćby weekendową lekturę dla przyjemności czy przeglądając gazetę). To, że zdołaliśmy

---

<sup>1</sup> Neurobiologia – nauka, której przedmiotem badań jest układ nerwowy.

opanować zdolność czytania na tak biegłym poziomie, jest właśnie przykładem ogromnej elastyczności mózgu, który potrafi przystosować się nawet do czynności, do których nie jest naturalnie stworzony (np. czytania czy prowadzenia samochodu).

Elastyczność mózgu polega na tym, że te jego części i struktury, które są częściej używane, są „ćwiczone”, w efekcie czego tworzy się w nich więcej połączeń nerwowych między komórkami, a nawet więcej samych komórek (a te połączenia, których przestajemy używać, zanikają). Połączenia nerwowe wzmacniają się za każdym razem, kiedy się je aktywuje. Ćwiczenie czytania pozwala nam je usprawnić.

Czytając, ćwiczymy nie tylko technikę czytania, ale też inne umiejętności. Lektura powieści aktywizuje dokładnie te rejony w naszych mózgach, które byłyby aktywne w sytuacji, w której sami przeżywalibyśmy przygody będące udziałem opisywanego bohatera czy bohaterki. Jest to możliwe za sprawą istniejących w naszych mózgach tzw. neuronów lustrzanych. Neurony lustrzane pozwalają nam naśladować cudze zachowanie – to dzięki nim małe dzieci chcą naśladować rodziców i w ten sposób uczą się wszystkiego. Te same neurony lustrzane pozwalają nam współodczuwać z bohaterkami i bohaterami powieści czy postaciami historycznymi, o których życiu czytamy.

Ponadto czytanie książek i innych tekstów pisanych usprawnia naszą pamięć. W mózgu zachodzi mechanizm uczenia się polegający na tym, że nowo przyswojone treści są integrowane z tymi, które już wcześniej przyswoiliśmy, a które się z nimi w jakiś sposób wiążą.

Czytanie literatury pozwala doskonalić także nasze kompetencje językowe (w tym wzbogacić słownictwo, nabywać kompetencje związane z prawidłową gramatyką i ortografią), co z kolei umożliwia nam lepsze zrozumienie rzeczywistości. Wraz z rozwojem systemu pojęć nasze rozumienie świata wchodzi więc na coraz wyższy poziom.

Lista powodów, dla których warto regularnie czytać, jest bardzo długa. Na jej czele dla wielu z nas znajduje się przyjemność (i często bywa ona argumentem całkowicie wystarczającym do sięgnięcia po lekturę), jednak dobrze jest mieć świadomość, że sprawiając sobie tę przyjemność, robimy jednocześnie coś bardzo cennego dla naszego mózgu.

Na podstawie: Magdalena Goetz, *Umysł na siłowni. Co nam daje czytanie książek?*, [www.niestatystyczny.pl](http://www.niestatystyczny.pl)

### Zadanie 1. (2 pkt)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Magdaleny Goetz. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Głównym tematem tekstu są wskazówki autorki dotyczące techniki szybkiego czytania.	P	F
2.	Autorka tekstu zwraca uwagę na zdolność ludzkiego mózgu do zmian.	P	F
3.	Autorka odwołuje się w tekście do wiedzy o funkcjonowaniu ludzkiego mózgu.	P	F
4.	Z tekstu wynika, że człowiek najlepiej przyswaja wiedzę w okresie dorosłości.	P	F

**Zadanie 2. (1 pkt)**

**Na podstawie tekstu Magdaleny Goetz wyjaśnij, na czym polega elastyczność ludzkiego mózgu.**

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 3. (3 pkt)**

**Sformułuj trzy argumenty, którymi Magdalena Goetz uzasadnia stwierdzenie, że warto regularnie czytać.**

Argument 1.: .....

.....

Argument 2.: .....

.....

Argument 3.: .....

.....

**Zadanie 4. (1 pkt)**

Na podstawie akapitu 4. tekstu Magdaleny Goetz wyjaśnij, jaką funkcję pełnią w ludzkim mózgu neurony lustrzane.

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 5. (1 pkt)**

Wyjaśnij, dlaczego – zdaniem Magdaleny Goetz – ostatnia dekada XX wieku została nazwana „dekadą mózgu”.

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 6. (2 pkt)**

**6.1. Wypisz z tekstu przykład czasownika w 1. osobie liczby mnogiej i określ funkcję, jaką w tekście Magdaleny Goetz pełnią czasowniki w tej formie gramatycznej.**

Przykład czasownika: .....

Funkcja w tekście: .....

.....

**6.2. Jaka inna część mowy pełni w tekście Magdaleny Goetz tę samą funkcję, co czasowniki w 1. osobie liczby mnogiej? Nazwij ją i wypisz przykład z tekstu.**

Przykład czasownika: .....

Funkcja w tekście: .....

.....

**Zadanie 7. (3 pkt)**

**Napisz streszczenie tekstu Magdaleny Goetz, liczące 40–60 wyrazów.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Tekst do zadań 8.–12.**

Sylwia Karpowicz-Słowikowska

***Mickiewiczem inspirowanie***

Janina Kulczycka-Saloni stwierdziła, że Mickiewicz jest w *Lalce* Prusa „jedynym poetą, który kształtuje życie, oddziałując na nie”. Wpływa na wybory bohaterów, towarzyszy im jako inspiracja, a nawet źródło wiedzy o życiu i miłości. Działo się tak szczególnie w przypadku Wokulskiego, o czym drwiąco wspominał Szuman: „[...] czy to w piwnicy Hopfera, czy to



na stepie tak się karmił Aldonami, Grażynami, Marylami<sup>2</sup> i tym podobnymi chimerami<sup>3</sup>, że w pannie Łęckiej widzi bóstwo”. Twórczość poety stanowi duchową Arkadię, do której postaci utworu udają się na emigrację wewnętrzną<sup>4</sup>. Z dala od kraju Wokulski wzdycha, cytując zniekształcony fragment z wiersza Mickiewicza z 1829 r. pt. *Do H\*\*\**: „Czasami w tej ucieczce przed samym sobą doganiała mnie noc. [...] A wszystkie szelesty liści, daleki turkot wozów, szmery wód, zlewały się w jeden głos żalony, który mnie pytał: «Przechodniu nasz, oh! Co się z tobą stało?»<sup>5</sup>”. Słowami Mickiewicza bohaterowie *Lalki* określają własne stany emocjonalne – w momencie chwilowego uczuciowego uspokojenia Wokulski cytuje lekko zniekształcone dwie końcowe strofy wiersza miłosnego *Sen* Mickiewicza: „A po dniach wielu czy po latach wielu, kiedy mi każą mogiłę porzucić, wspomnisz o twoim sennym przyjacielu i spłyniesz z nieba, aby go ocucić... Znowu mnie złożysz na twem łonie białem... Znowu mnie ramię kochane otoczy... Zbudzę się – myśląc, że chwilkę zdrzemałem, całując lica, patrząc w twoje oczy”.

*Lalka* to także utwór o afirmacji pracy. I w tej kwestii doszukiwać się można Mickiewiczowskich wpływów. Mickiewiczowskie i Prusowskie rozumienie pracy łączy w *Lalce* idea solidaryzmu. U jej podłoża leży ewangeliczne umiłowanie ludzkości, z którego wyrastają XIX-wieczne

---

<sup>2</sup> Aldony, Grażyny, Maryle – postacie kobiece z utworów Adama Mickiewicza: Aldona jest bohaterką *Konrada Wallenroda* (1828); Grażyna jest tytułową bohaterką wcześniejszego poematu (1823); imię Maryla pojawia się w kilku utworach poetyckich poety.

<sup>3</sup> Chimera – tu: dziwactwo, urojenie, wymysł.

<sup>4</sup> Emigracja wewnętrzna – świadome izolowanie się od życia publicznego.

<sup>5</sup> Jest to zniekształcony fragment z wiersza Adama Mickiewicza pt. *Do H\*\*\*. Wezwanie do Neapolu (Naśladowanie z Goethego)*.

hasła altruizmu społecznego, utylitaryzmu<sup>6</sup>, pragmatyzmu życiowego<sup>7</sup>. „W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele” – głosił Mickiewicz. Podobne hasło powtarza Wokulski, kiedy wędruje po zaułkach Powiśla, kiedy wyciąga rękę do dziewczyny z marginesu – Marii, gdy wspomaga rzemieślnika Węgiełka, daje szansę na lepszy byt braciom Wysockim, kiedy przygląda się Paryżowi, o którym powie: „Praca nad szczęściem we wszystkich kierunkach – ot treść życia paryskiego”.

Na pierwsze miejsce w etyce Mickiewicza i Prusa wysuwa się idea podporządkowania jednostki nakazowi pracy dla ogółu. Tę zasadę potwierdza swoim mrówczym życiem subiekt Rzecki. Ale etos pracy nie jest przypisany tylko reprezentantowi polskiego społeczeństwa. Najlepiej koncepcję pracy organicznej ilustruje w powieści niemiecka rodzina Minclów, której losy doskonale symbolizują Prusowską koncepcję czynu. Pisarz odróżnił pracę od czynu. Ten pierwszy termin oznaczał dla niego pokonywanie oporów oraz zużywanie sił fizycznych i umysłowych w celach utylitarnych. Ale praca samodzielna, wykonywana wyłącznie przez człowieka, będąca źródłem potęgi i dobrobytu narodów, jest właśnie czynem.

W swojej koncepcji czynu nie był Prus pionierem. Miał wielkiego poprzednika w osobie Mickiewicza. Dla pozytywisty stał się Mickiewicz prekursorem pracy organicznej, bo już w swych pismach filomackich<sup>8</sup> głosił ideały organicznikowskie, nie poprzestał na byciu odrealnionym marzycielem, ale stał się obywatelem-patriotą, który zmierzając do

---

<sup>6</sup> Utylitaryzm – zapoczątkowana w XVIII w. doktryna filozoficzno-moralna, w myśl której o moralnej wartości działania przesądza jego użyteczność.

<sup>7</sup> Pragmatyzm życiowy – postawa polegająca na realistycznej ocenie rzeczywistości i podejmowaniu jedynie takich działań, które gwarantują skuteczność.

<sup>8</sup> Pisma filomackie – pisma Adama Mickiewicza dotyczące Towarzystwa Filomatów, czyli tajnego stowarzyszenia młodzieży wileńskiej, działającego w latach 1817–1823.

odrodzenia narodu „narażonego na podłość” (określenie Prusa), obmyślił plan i cały system działania.

Na podstawie: Sylwia Karpowicz-Słowikowska, „*To oni są winni twoim, moim i naszym nieszczęściom*”. *Mickiewicz w „Lalce” Prusa*, [w:] *Adam Mickiewicz w kontekstach kulturowych dawnych i współczesnych*, red. Irena Jokiel, Małgorzata Burzka-Janik, Opole 2012.

### Zadanie 8. (2 pkt)

Na podstawie tekstu Sylwii Karpowicz-Słowikowskiej sformułuj dwa argumenty potwierdzające tezę o znaczącym wpływie dorobku artystycznego Adama Mickiewicza na twórczość autora *Lalki*.

Argument 1.: .....

.....

Argument 1.: .....

.....

### Zadanie 9. (1 pkt)

Z podanych pytań A–E wybierz te, na które odpowiedzi zawarto we wskazanych akapitach tekstu Sylwii Karpowicz-Słowikowskiej, i wpisz do tabeli oznaczenia literowe tych pytań. Każdemu akapitowi przyporządkuj jedno pytanie.

- A. Jak przejawia się w *Lalce* Prusowska koncepcja czynu?
- B. Jakimi metodami Wokulski pomagał ubogim ludziom?
- C. Jak poezja Mickiewicza wpłynęła na miłość Wokulskiego?
- D. Dlaczego Wokulski pomagał ludziom będącym w potrzebie?
- E. Dlaczego Mickiewicza można uznać za prekursora pracy organicznej?

Akapit	Pytanie
1.	
2.	
3.	

**Zadanie 10. (1 pkt)**

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Sylwii Karpowicz-Słowikowskiej. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Prusowskie przekonanie o wartości pracy potwierdza w <i>Lalce</i> postawa Ignacego Rzeckiego wobec obowiązków służbowych.	P	F
2.	Koncepcja czynu według Bolesława Prusa oznacza wykonywanie pracy ukierunkowanej na rozwój i bogacenie się jednostki.	P	F
3.	Bolesław Prus w odróżnieniu od Adama Mickiewicza pochwalał działanie na korzyść innych ludzi.	P	F

**Zadanie 11. (1 pkt)**

Poniżej podano cytaty z tekstu Sylwii Karpowicz-Słowikowskiej. Które z nich – zgodnie z całym tym tekstem – stanowią potwierdzenie, że idea solidaryzmu ma znaczenie w Mickiewiczowskim i Prusowskim rozumieniu pracy? Zaznacz właściwe odpowiedzi.

- A. *Pisarz odróżnił pracę od czynu.*
- B. *„Lalka” to także utwór o afirmacji pracy.*
- C. *W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele.*
- D. *W swojej koncepcji czynu nie był Prus pionierem.*
- E. *Praca nad szczęściem we wszystkich kierunkach.*

**Zadanie 12. (2 pkt)**

Wyjaśnij, na czym polega *emigracja wewnętrzna* Stanisława Wokulskiego, a na czym – Ignacego Rzeckiego. Odpowiedź zilustruj przykładami z *Lalki* Bolesława Prusa.

*Emigracja wewnętrzna* Stanisława Wokulskiego:

.....

.....

.....

*Emigracja wewnętrzna* Ignacego Rzeckiego:

.....

.....

.....

**BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)**